

Выходитъ во Львовъ що Вторника, Четверга и Суботы (кромѣ рускихъ сватъ) о 5-й год. поп. Литер. додатокъ „Библіотека наїзамамъ поєстю“ виходить по 2 печат. аркушів кожного 15-го і послідніого дня кожного місяця. Редакція „Адміністрація“ підл. Ч. 44 улица Галицька. Рукописи звертаються лише на попереднє застереження. Оголошення приймаються по ціні 6 кр. бгв одиночною строчкою печаткою, въ рубр. „Надблане“ по 20 кр. а. в.

Рекламація неопечатаній вільни бти порта. Предлату і ксерографія приймають: у Львові Адміністрація „Дѣло“, у Вільні Hasenstein & Vogler, Wallischgasse 10; M. Dukes, Kriemergasse 13; G. L. Daube & Co., Singerstrasse 11 а; Rudolf Moos; F. A. Richter, Nibelungengasse 4. Въ Франкфурті Valentin & Co., Königsstrasse 36. Въ Гамбурзі Valentin & Co., Königsstrasse 36. Въ Парижі Agence Havas. Въ Россії Редакція „Кіевской Старинѣ“ въ Кіеві, початкові уряди і „Газетне Бюро“, В. Ф. Зама въ Одесії Дерибасовська ул. д. Раллі 9.

Дѣло

„Хаосъ“...

„Русь Галицька — то хаосъ! Такъ сказавъ въ своїй програмовій статії „Миръ“ і заповѣвъ, що будь-що-будь дньо подйомається праць — хаосъ той осунути и нещастливи Руся привести до ладу. Сказавъ и — се треба ему признати — енергично взявшись до дѣла.

Попередь всего, „Миръ“ не мбгъ стерпѣти того, що Русини заложили свій, руский комітеть виборчий. Се очевидний хаосъ! — крикнувъ смѣю обрушеній „Миръ“. По що комітету руского, коли паны польскій заявили комітетъ „кгажою“! Щоби сей хаосъ усунути и зробити въ тмъ дѣлу ладъ, — „Миръ“ запечувавъ руский комітетъ виборчий и припоручивши долю Руся панамъ-шляхѣ, яко єдину управлений займатися організацію виборчу, почувъ облекшеніе на серци и спочивъ на лаврахъ славословій запороданої польской праси.

Друга рѣчь, въ котрой „Миръ“ добавиць хаосъ, — то наші читальні по селяхъ и мѣсточкахъ. Въ чч. 7 и 8 „Миръ“ посвятить дѣлу нашихъ читальні дѣвъ вступній статії.

Въ першій статії „Миръ“ констатує, що въ библіотекахъ нашихъ читальні находяться книжки и газеты, котрій подають селянинови „духову отрую“, а отчты держать густо-часто люде безъ інтелектуальної квалифікації, такъ що тѣ отчты мають на цѣли „плетеньє смоленыхъ дубовъ и завертанье умовъ и головъ простодушныхъ селянъ“. „Миръ“ отже накликає патріотівъ и пріятельств люду а особливо руске духовенство, щоби взяли „подъ строгу контролю“ библіотеки и отчты въ читальніхъ, бо „руки непокликани можуть зъ народу нашого здѣлати загального посміховиска достойну карикатуру“.

Въ другій статії „Миръ“ подає проектъ, якъ бы тому лицу запобѣгти. Зваживши — — — що товариство „Просвѣта“, общеество им. Качковскаго, руске товариство педагогичне и польске Towarzystwo pedagogiczne, komitet wydawnictwa (Okaza), Macierzyka polska и приватні люде выдають книжочки популярній безъ спѣльного (sic!) пляну и програмы, черезъ що въ книжочекахъ нема однополитості и довжної гармонії; зваживши, що импортъ заграницьхъ (?) книжочекъ и брошуръ, призначенихъ для люду, переважно подозрѣлого и нездорового содержанїя, стаєся чимъ разъ частїшимъ, — редакція „Мира“ предкладає проектъ организації спеціального товариства підъ назвою „Кирила и Методія“ підъ протекторатомъ митрополита и епіскопії (рускихъ и латинськихъ — Ред.), котре-бы закладаю читальні посля „нормъ“, цензурувало и одобряло книжки и видавництва для читальні и вело строгу контролю надъ библіотеками и отчтами въ читальніхъ. До переведенія же сего проекту мають бути по- клікані делегаты всѣхъ въ нашому краю істинуєщихъ просвѣтнихъ товариствъ занимаю- чихся видавництвомъ людовихъ книжокъ и газетъ.

Поглянмо теперъ на значеніе и тенден- цию сихъ обсехъ статей „Мира“.

Попередь всего мусимо съ жалемъ зазначити, що „Миръ“, чи свѣдомо чи несвѣдомо, сповиниактъ маленького доносу, голосачи — на якой підставѣ, годъ вгадати, — импортъ заграницьхъ писемъ підозрѣлого и нездорово- вого содержанїя, про „духову отрую“ въ библіотекахъ нашихъ читальні, и т. д. О чвмъ подбѣдомъ нѣкто доси не чувавъ, а прецѣнъ властії політичній, що таку строгу ведутъ контролю надъ читальніми, знали-бы щось о тмъ скорші, якъ хотісъ тамъ підл. ч. 36 улицѣ Коперника. Для насъ мѣродайнивъ въ тмъ дѣлу було-бы оповѣщеніе памѣтництва въ урядовій „Gazetѣ Lwowsk-й“ о розвязанію одної, другої або десятої читальні за-для

незаконної якої єи тенденції. Тымчасомъ отъ часу злаштного процесу Ольги Грабарь мы доси анѣ одного такого оповѣщенія не поды- бали, а се значить, що наші читальні посту- пають легально и лояльно. Бували, правда случаї, що вороги нашихъ читальні, вороги просвѣтні народної, дешищювали передъ вла- стями цѣлі читальні и поодинокі лици, зъ „бтчітѣвъ“ робили тайни „вѣча“ и т. д., — але коли дѣло прийшло на форумъ суду, читальні и прелегенты все выходили побѣдоносно и тріумфували падъ посрамленою злобою.

Звѣстно, хто у насъ за кладає читальні. Зъ справоудань бачимо, що въ загалѣ закла- дають ихъ рускіи священики и учитель при участі свѣтліхъ тверезыхъ и моральнихъ седанъ та мѣщантъ. Мы увѣрені, що анѣ одинъ священикъ рускій не заложивъ читальні на то, щоби черезъ ню ширити нерелигійність, неморальності и нелегальну агита- цію, але на то, щоби зробити зъ неї огнище просвѣтні, релігійної моральности и почуття правъ и обовязківъ горожанъсихъ. Хто чи- тає описи открытия читальні, той все знайде въ програмѣ и богослуженіе, и заявленіе ло- яльності Є. Вел. цѣсарю та династії, и по- учаючі та уморальнюю промовы, отчты та спѣви, и т. п. Щоби хто плѣвъ въ читальніхъ „смолені дубы и завертали умы и головы простодушнихъ селянъ“, — о тмъ пе-редъ „Миромъ“, писавъ его побратимъ „Dziennik Pol.“, юдоильській органъ ки. Сапіги, але очевидно все доказано ему клевету. Копець-кніцемъ, мы о нашій читальні зовсѣмъ спокойні: ихъ керма спочиває въ безпечныхъ рукахъ.

Але есть прецѣнъ хтось, кого непокоїть дѣло природного розвою нашихъ читальні. Хто се такій, легко кождому догадатися, коли розбере другу статію „Мира“. Тамъ оо. ре- дакторы плачуть падъ тмъ, що въ выдав- ництвахъ „Просвѣта“, общества им. Качков- скаго, wydawnictwa Okaza, Macierzyki и дру- гихъ нема спѣльного пляну и програмы, нема „однополитості и довжної гармонії“, — отже треба спровадити „гармонію и однополитості!“ Въ якій способъ се могло-бы стати- ся, показує проектъ „Мира“ наведений по- висше.

Читаючи сей проектъ, мы справдѣ недо- умѣвамо падъ непорочною наївностю єи авторовъ, котрѣ, немовъ-бы вчера зъ небесъ упали на улицю Коперника, ще не мали часу разъ окомъ глянути на относины наші, а имъ сейчасъ кажутъ майструвати проєктъ на усу- ненїе выгрѣтого въ паньско-езуїтскій фанта- зії „хаосу“ зъ нашихъ читальні. И отъ не- дово думаючи, они рѣшають: „Просвѣта“ нехай зольнесе въ одну „гармонію“ съ п. Okaz-омъ, общество им. Качковскаго нехай буде „однополит“ съ Macierzyki и т. д., а всѣ разомъ пехай ведутъ строгу контролю надъ читальними. „Музика тай годѣ!“ — скажемо словами Шевченка.

Але той проектъ побѣчь своимъ непороч- ної наївності має и другу сторону, а тою єи легковаженіе пересвѣдчень и чувствъ цѣліхъ групъ людей, складаючихъ наші то-вариства просвѣтній. А тымчасомъ треба зна- ти, що не кождому дано на стблоку „совер- шенства“, щоби мбгъ бути готовыми кождой хвили статися чимъ-небудь рабомъ, нагинати шю падъ чуже ярмо, звѣтистися самостїйного дѣлання для добра свого народа и своєї цер- кви, тмъ бльше коли знаєся, що свою тмъ роботу робится достойно, честно и ло- гально. Правда, выдавництва п. Okaza и Macierzyki скупий мають хдѣ середъ руского народа и его читальні и шир- ший мали-бы просторъ, коли були підмостилися падъ покрову руского митрополита, яко про- тектора товариства „Кирила и Методія“, — але чи зъ того вийшли-бы яка корысть для панного доброго, честного народу?

Мы отповѣдаемо рѣшую: иѣ! — и мы

увѣреній, що нѣякі щирый Русинъ-народовецъ до такого дѣла руки не приложитъ.

Наши послы въ думѣ державной.

Дня 14 с. и. забираю слово до 15 точки бюджету державного пос. Озаркевичъ. Бєсѣдникъ звертає увагу правительства, що монополізація соли приносить державѣ яко посередній податокъ надзвичайні доходы и дотыкає головно найбѣднѣйший верстви народу. Щобъ сему зарадити и вже разъ справу монополю соли остановити, въ користь интересованихъ полагодити, ставляють роїкъ-рочно и поставлено тепер изъ стороны бюджетового вида резолюція, падъ ко-тими однакож дума державна переходить звичайно до порядку дневного. Мимо тога можливий є зворот до лѣпшого, соли бы лишь правительство любить заставляти, що будто ему на підставѣ якихъ то договорѣ заключеныхъ зъ Залитавшиною не можна завѣдти приходи въ по-мочь бѣднимъ громадамъ, и що администрація бояться при тмъ якихъ то надзвичайтій. А на дѣлѣ ро-битя те все лишь на той основѣ, що не хочеся прйти въ помочь громадамъ и увильнити разъ на все отъ безъуспiшного петиціонованія. Адми-ністрація находитъ обѣ воякі ключки, щоби не позволити брати солянку и щоби лишь держава мала якъ найбѣднѣйший дохѣдъ, тому она дуже рѣдко увഗяднє рѣшенія реєзентації державної, хотя ти рѣшенія повинні-бы для неї бути мѣро-дайними.

Зъ бюджетового преліманія показується вправдѣ, що Галичинѣ дася рѣчно 1.500 метрич. сотн. соли даромъ, и мбгъ-бы хто навѣт подумати, що оя соль дѣстаетъ бѣднимъ галицкимъ хлѣборобамъ та скотоводамъ, але оно такъ не єсть. Бо-жъ при кождій бани одержуєтъ урядники и жупники съ родинами своimi даромъ соли по 2-1 кильограма на голову и по 0-84 клгр. на штуку товару чвертьрочно, т. е. по 8-4 клгр. на особу и по 3-79 клгр. на товарину рѣчно. Есл-жъ тепер сей видатокъ въ 11 баянъхъ оттрутимо въ загальню суми, то для бѣдныхъ селянъ поли-шиться дуже мало. Цѣла впрочемъ администрація сольного монополю основує на одностороннімъ принципі, бо если въ мѣсці самоп-жъ сольної продукції топка соли стоитъ 10 кр. а. в., а въ подальшихъ сторонахъ ще бльше, а выробъ єи коштує администрацію лишь 1 кр. а. в., то се дѣстинъ за високій процентъ и за великій тягаръ для бѣдныхъ жителївъ.

Бесѣдникъ переходить оттакъ до петиції Стырійськихъ и тмъ піддержує основноть пе-тиції Галицкіхъ, а дальше обговорює широко и основно потребу заснованїя сольныхъ трафікъ въ Галичинѣ, черезъ що бѣдному дано-бы легшій приступъ заосмотрити себе и свою худобу бодай въ борші сорты соли и не забирано-бы ему бол-ато часу на закупно дорожшої соли по мѣстахъ и мѣсточкахъ. Обѣ сторони, скарбъ державного и селянинъ зискали-бы лишь на тмъ и тогдъ можна-бы навѣт соль дешевше пустити. Соль для товару єсть ще менше приступної для покуп-нївъ при теперѣшнімъ способѣ розпродажи, а до того купцї выкористуютъ бѣдныхъ освєльвальни-мъ підвішаніемъ цѣнъ соли на кождомъ кроцѣ. По сихъ видахъ ставляє бесѣдникъ слѣдуючу ре-волюцію: „Взызаюся ц. к. в. правительство, щоби, обнижivши цѣну соли и выроблюючи соль для товару, взяло въ опеку бѣдныхъ селянъ Галичини и позасновувало для нихъ сольнї тра-фики“.

Кардиналь кн. Шварценбергъ.

По осмидневній тяжкій недувѣ упокоївся у Вѣдні кардиналь кн. Шварценбергъ дна 27 марта с. р. о 11½ год. въ ночи въ 76 роцѣ житї. Покойный кардиналь приїхавъ, якъ вѣдно, до Вѣдні на конференцію епископовъ, перестудившися тутъ передъ осміми днами и за- недужавъ сильно на жолудокъ. Зъ разу здава- лося, що дньо подужав, однакожъ черезъ колька днівъ хороба прибрала грэнційши видъ и лѣкарѣ въ виду глубокого вѣку недужого стратили були всяку надїю на єго выздоров-леніе. Дня 27 марта полекшало ему було тро-хи, але оттакъ знову такъ значно погршило-ся, що катастрофа показалася неминутою и дѣстинъ того дня таки наступила.

Предплата на „Дѣло“ для Австріи: для Россіи:
ва цѣлій робкъ . . . . . 12 зр. на цѣлій робкъ . . . . . 12 рубл.
на півн. року . . . . . 6 зр. на півн. року . . . . . 6 рубл.
на четв. року . . . . . 3 зр. на четв. року . . . . . 3 рубл.
Съ дод. „Библіотеки“: съ дод. „Библіотеки“:
на цѣлій робкъ . . . . . 16 зр. на цѣлій робкъ . . . . . 16 рубл.
на півн. року . . . . . 8 зр. на півн. року . . . . . 8 рубл.
на четв. року . . . . . 4 зр. на четв. року . . . . . 4 рубл.
на самій додатокъ: на самій додатокъ:
на цѣлій робкъ . . . . . 5 зр. на цѣлій робкъ . . . . . 5 рубл.
на півн. року . . . . . 2-50 на півн. року . . . . . 2-50 р.
Для Заграницї, окруж. Россії:
на цѣлій робкъ . . . . . 15 зр.
на півн. року . . . . . 7-50 зр.
на четв. року . . . . . 3-75 зр.
Съ дод. „Библіотеки“: на самій додатокъ:
на цѣлій робкъ . . . . . 19 зр. на цѣлій робкъ . . . . . 6 зр.
Плодиноке число коштує 12 кр. а. в.

